

MAKTEN DÄR DEN HÖR HEMMA – I VÄSTSAHARA

Ett traditionellt västsahariskt tält i flyktinglägret Smara som ligger i den algeriska öknen.

AFRIKAS SISTA KOLONI HAR RÄTT TILL FRIHET

Sedan 1975 ockuperar Marocko cirka två tredjedelar av Västsahara. År 1991 fick FN i uppdrag att organisera en folkomröstning där västsaharierna skulle få välja självständighet eller integration med Marocko. Den har fortfarande inte ägt rum.

Ockupationen är brutal, den som viftar med en västsaharisk flagga riskerar våld och polisbrutalitet. Cirka 200 000 västsaharier har tvingats fly och lever sedan snart 40 år i flyktingläger i Algeriet. Marockos ockupation strider mot internationell rätt, vilket bland andra Internationella domstolen i Haag slagit fast. Västsahara har rätt till frihet!

"År 2015 grep den marockanska polisen mig för mitt arbete som medieaktivist i de ockuperade områdena. I fyra år satt jag i fängelse. Fyra år av fysisk och psykisk tortyr, nekad hälsovård och utan familjebesök. Tack vare internationella påtryckningar släpptes jag efter 45 dagars hungerstrejk, men torterades samma dag jag kom ut. Jag ville inte lämna mitt land och min familj, men jag var tvungen att söka skydd i Algeriet. Min tid i fängelse gjorde mig ännu mer motiverad att fortsätta vår befrielsekamp och avslöja för världen vad västsaharier uthärdar."

Salah Lebssir, *Borders of Waiting* (2022)

UNDER FÖRTRYCK I SITT EGET LAND

I den ockuperade delen av Västsahara består majoriteten av befolkningen idag av marockanska bosättare.

Västsaharierna själva är i minoritet och har dessutom mycket begränsad rörelsefrihet. Det ekonomiska förtrycket är starkt och levnadsstandarden låg. Kritik mot den marockanska ockupationen, liksom organisering och demonstrationer, är strikt förbjudet. Fredliga västsahariska aktivister riskerar att utsättas för hot, trakasserier, våld och övergrepp bara de viftar med Västsaharas flagga. Många av dem vittnar om återkommande våld och övergrepp – fysiskt, psykiskt och sexuellt.

Oberoende journalister och observatörer tillåts inte resa in i landet. Det råder därmed en mediablockad. För västsahariska, modiga reportrar är situationen mycket farlig. Flera sitter i fängelse.

FN-styrkan Minurso, som finns på plats sedan 1991, har som enda fredsbevarande FN-organ varken mandat eller rätt att rapportera om brott mot de mänskliga rättigheterna. Västsaharierna är därför skyddslösa.

TREDJE GENERATIONEN SOM VÄXER UPP PÅ FLYKT

I **den algeriska delen** av Saharas öken växer nu en tredje generation västsaharier upp i flyktingläger. Förhållandena är svåra. Det går inte att odla och västsaharierna är totalt beroende av humanitärt bistånd, framför allt från olika FN-organ.

Just nu – efter pandemi, minskat matbistånd och ökade matpriser globalt till följd av Rysslands invasion i Ukraina – är det svårare än på många år i lägren. Undernäring bland barn och anemi bland gravida kvinnor förekommer.

Flyktinglägren administreras av Polisario Front som har byggt upp ett fungerande samhälle med bland annat skolor och sjukvård för alla. Här finns även en skola för barn med intellektuella funktionsnedsättningar.

Polisario Front – den västsahariska befrielserörelsen

- Polisario Front bildades 1973 för att bekämpa dåvarande kolonisationsöken Spanien.
- Spanien lämnade Västsahara 1975 och Polisario fick rikta om motståndet mot de nya ockupanterna Mauretanien och Marocko.
- År 1976 utropade Polisario den västsahariska republiken *Sahariska arabiska demokratiska republiken* (SADR).
- År 1979 lämnade Mauretanien Västsahara men Marockos ockupation består än idag.

"Jag flydde till Algeriet när Marocko och Mauretanien invaderade mitt hemland. I nästan 50 år har jag bott här i flyktinglägret. Får vi inte frihet snart kommer vi att dö här också."

Gaymula Ahmed Baba, *Borders of Waiting* (2022)

Kvinnor promenerar i utkanten av flyktinglägret Smara.

DET HANDLAR OM MAKT ÖVER NATURRESURSERNA

Västsahara är rikt på naturresurser. Fosfat, fisk, förnybar energi och grönsaker produceras på ockuperad mark. Västsaharierna får ingen del av vinsten. Den hamnar i marockanska fickor och hos utländska företag som sluter handelsavtal med Marocko.

EU-domstolen har i tre domar (2016, 2018 och 2021) slagit fast att handelsavtal mellan EU och Marocko inte får inkludera produkter från Västsahara då landet inte tillhör Marocko. Trots domarna fortsätter EU att köpa västsahariska varor – från Marocko. Nya avtal har slutits även efter domarna. EU bryter alltså mot sin egen domstols beslut.

Vinst går före folkrätt och mänskliga rättigheter.

BRICKA I STORMAKTSSPELET INOM FN OCH EU

År 1991 undertecknade Marocko och Polisario efter 16 år av krig ett eldupphöravtal. FN fick då i uppdrag att genomföra en folkomröstning där västsaharierna själva ska få besluta kring självständighet. Hur är det möjligt att folkomröstningen fortfarande inte genomförts?

Marocko och Frankrike har starka politiska, ekonomiska och militära band. Frankrike, med sin permanenta stol och vetorätt i FN:s säkerhetsråd, blockerar förslag som misshagar Marocko. Exempelvis att ge Minurso rätt att rapportera brott mot mänskliga rättigheter i ockuperade Västsahara. Samtidigt får Marocko årligen stora EU-bidrag för att förhindra migration från den afrikanska kontinenten över Gibraltarsundet.

Inget land hade erkänt Marockos anspråk på Västsahara innan 2020, då Trump-administrationen i USA plötsligt gjorde det i utbyte mot att Marocko upprättade diplomatiska relationer med Israel. Hela 84 länder har däremot erkänt Västsahara, något dock 39 av dem tagit tillbaka efter påtryckningar från Marocko. Sveriges riksdag röstade i december 2012 för ett erkännande men ingen svensk regering har ännu verkställt beslutet.

Marocko vägrar numera att acceptera självständighet som ett alternativ.

VAD GÖR AFRIKAGRUPPERNA?

Tillsammans med andra svenska och europeiska organisationer fortsätter vi att pressa såväl den svenska regeringen som EU, storföretag och FN genom informations- och påverkansarbete.

Afrikagrupperna kräver:

- att folkomröstningen genomförs
- att en oberoende granskning av brott mot mänskliga rättigheter i Västsahara tillsätts
- att samtliga politiska fångar omedelbart släpps
- att EU-domarna respekteras: stoppa omedelbart plundringen av västsahariska naturresurser!
- att Sverige ger Polisario officiell status som representant för det västsahariska folket i Sverige
- att Sveriges regering verkställer riksdagsbeslutet från 2012 och erkänner Västsahara
- att Sveriges regering följer Norges exempel och avråder svenska företag från kommersiell verksamhet i Västsahara.

TILLSAMMANS HAR VI STÅTT UPP MOT ORÄTTVISOR OCH KOLONIALISM

Så här kan du bidra till ett fritt Västsahara

BLI MEDLEM

Afrikagruppernas medlemmar utgör grunden för vår verksamhet. Som medlem ger du vår röst tyngd och stärker arbetet för rättvisa. Samtidigt får du möjlighet att träffa likasinnade och delta i studiecirkelar, workshops och utbildningar, och får även vår tidning Agera. Välkommen att vara med du också!

ENGAGERA DIG I EN LOKALGRUPP

Vi har lokalgrupper på ett tiotal orter i Sverige där medlemmar engagerar sig på sin fritid för en rättvis värld. Exempel på aktiviteter som ordnats för att uppmärksamma Västsahara är solidaritetslopp där vi springer, går eller tar oss fram på annat sätt under parollen #springförfrihet.

INFORMERA MERA

Hjälp oss att sprida kunskap om situationen. Via QR-koden här bredvid kommer du in på vår hemsida där du hittar både mer information om vårt arbete och ett kort filmklipp om Västsahara. Dela gärna i dina sociala medier.

ALISM I SNART 50 ÅR – OCH VI FORTSÄTTER SÅ LÄNGE VI BEHÖVS!

VAR MED I KAMPEN DU OCKSÅ!

Afrikagrupperna är en ideell, feministisk och såväl politiskt som religiöst obunden solidaritetsorganisation. Vårt utvecklingsarbete sker i samarbete med partnerorganisationer i Angola, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe inom tre fokusområden: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), Mat och markrättigheter samt Naturresurser, företag och mänskliga rättigheter.

Vi stödjer också kampen för ett fritt Västsahara – en självklarhet givet vår historia av att stå upp mot kolonialism. När det gäller Västsahara arbetar vi med information och påverkan.

Oavsett var vi verkar vill vi bidra till demokratiska, livfulla civilsamhällen – och i slutänden en rättvis värld.

Tillsammans för ett fritt Västsahara!

WEB afrikagrupperna.se
TWITTER twitter.com/afrikagrupperna
FACEBOOK facebook.com/afrikagrupperna
INSTAGRAM instagram.com/afrikagrupperna

Denna broschyr har tagits fram i samarbete med Afrikagruppernas medlemmar och har finansierats via testamentsgåva från Sören Lind. Tack till Tidskriften Västsahara, Emmaus Stockholm, Svenska Västsaharakommittén, Lisa Monique Söderlindh och Polisario Front för värdefulla inspel.